

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef

Jordbruksverket

Yttrande över ”Förslag till ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:19) om avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen (1988:539)”

Yttrandet har på rektors uppdrag utarbetats av Områdesnämnden för naturvetenskap. Ärendet har beretts av professor Tore Bengtsson, Institutionen för molekylär biovetenskap Wenner-Grens institut.

Bakgrund

Den första januari 2013 avgiftsbelades de etiska ansökningarna och de etiska tillstånden började gälla i fem år. Detta har lett till att man fått ta emot färre ansökningar och att ansökningarna har blivit mer komplexa och omfattande. De större ansökningarna har lett till problem inte bara för de djuretiska nämnderna, som skall behandla dessa, utan även ute i verksamheten. Komplexitet har gjort att det blivit svårt för djurskötande personal, veterinärer och föreståndare att följa ansökningarna. Mer omfattande ansökningar innebär ofta att projektet indelas i ett antal olika undergrupper, som ofta är väldigt snarlika, vilket gör det svårt för inblandad personal att följa bl.a. vilken del av projektet som löper för tillfället och vilka slut- och avbrytningspunkter som gäller. I slutändan har färre ansökningar och större komplexitet resulterat i att de samlade avgifterna har minskat men kostnaderna ökat för Statens Jordbruksverk (JV) vilket har gjort att man vill ta ut högre avgifter för att täcka underskottet.

Synpunkter

Det finns en betydande risk att den kraftiga höjning av avgifterna från nuvarande nivå som föreslås kommer att försvåra för forskning inom biologi och biomedicin, samtidigt som det inte kommer att leda till ett ökat djurskydd i Sverige.

Den dramatiska ökning i avgifter som föreslås i L117 leder med stor sannolikhet till två möjliga utfall:

1) Forskarna ökar komplexiteten ytterligare i sina ansökningar för att täcka alla möjliga ingrepp och djurmodeller de kan tänkas vilja använda. De kommer också sannolikt att öka mängden djur de önskar använda i varje tillstånd. De etiska tillstånden blir ännu mer svårbedömda än de är idag, och föreståndarna kommer få en stor utmaning att säkerställa att forskarna följer sina komplexa tillstånd. Det är också troligt att detta leder till ett lägre antal

Områdesnämnden för naturvetenskap

ansökningar vilket skulle leda till en lägre ”inkomst” för JV vilket är tvärtemot vad man vill åstadkomma.

2) Kostnaden blir så stor för att ansöka om ett etiskt tillstånd eller ett tillägg att det finns en risk att forskarna försöker utföra vissa ingrepp utan etiskt tillstånd med förhoppningen att detta inte upptäcks. Detta skulle förfela hela djurskyddsmodellen och vara utomordentligt allvarligt för trovärdigheten för hela systemet.

Det finns även flera oklarheter med förslaget. Vilka är kostnaderna som avgifterna täcker? JV bör redovisa vad det är för kostnader och hur man kan pressa kostnader och effektivisera processerna. Den kostnadsökning och de brister som finns i finansieringen av de lokala etiska nämnderna, vilka framförs som skäl av JV till förändringarna i L117, beror på en kombination av ineffektivitet, bristande ledning av de lokala nämndernas arbete och en avsaknad av kompetensutveckling av ledamöter i de lokala nämnderna. Statens Jordbruksverk är huvudman för de lokala nämnderna och är den myndighet som meddelar föreskrifter och ansvarar dessutom för utbildningen av nämndernas ledamöter. Sett ur detta perspektiv måste man dra slutsatsen att de föreslagna ändringarna i L117 syftar till att överföra de kostnader som JVs administration genererar på de som använder tjänsten utan någon som helst konkret motprestation.

Sammantaget ger de föreslagna avgiftshöjningarna en ökad transferering av skattefinansierade forskningsmedel till en ineffektiv administration av ansökning och prövning av etiskt tillstånd för djurförsök. Förändringen kommer att försvåra för svenska forskare att hävda sig internationellt och inom EU, och därmed får förslaget en negativ inverkan på den forskningspolitiska ambition som beslutats av regering och riksdag.

Förslag

JV bör undersöka olika sätt att underlätta ansökningsförfarandet (t.ex. förbättra det elektroniska ansökningssystemet) men också utbilda nämnderna så att systemet blir effektivare och tar mindre resurser i anspråk. Vidare bör man överväga att minska antalet nämnder samt minska komplexiteten i ansökningarna. Detta kan genomföras genom att återgå till tre års tillstånd eller att klarare direktiv ges för hur ansökningarna skall bedömas. Ansökningar som sträcker sig högst tre år med en jämförelsevis lägre avgift vore en möjlighet att främja kortare och mer avgränsade ansökningar, något som skulle gynna djurskyddet och underlätta för de som bedömer ansökningarna. Det skulle också gynna mindre forskargrupper och forskare i början av karriären som inte har så stora anslag.

Ett förbättrat stöd, framför allt administrativt, till nämndernas arbete och en sammanhållen kompetensutveckling av de som ska utföra den etiska bedömningen, enligt *Föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur* SJVFS 2015:38 (Saknr. L150) och direktivets intention, Direktiv 2010/63/EU; artikel 38 samt det av medlemsländerna accepterade dokumentet från expertarbetsgruppen i EU, skulle med stor säkerhet göra nämndernas arbete effektivare.

Stockholms
universitet

Åsikter

Höjda avgifter enligt förslaget kommer att vara kraftigt avskräckande för universitetens högre utbildning. En viktig del av universitetsutbildningarna är laborativa moment. Undervisningen finansieras via de statliga utbildningsprislapparna vars värde har urholkats kraftigt under en följd av år. På avancerad nivå är det också ofta relativt få studenter per kurs vilket innebär att budgeten för kurserna ofta är ansträngd. En höjning av avgifterna för den djurförsöksetiska prövningen kommer att avsevärt öka risken att moment som innehåller djur inte kommer att genomföras vilket försämrar utbildningen och hela Sveriges konkurrenskraft inom detta område i framtiden.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Anders Karlhede'.

Anders Karlhede
Vicerektor för det naturvetenskapliga området

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Katariina Kiviniemi Birgersson'.

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef